

6

Utgifter

6 Utgifter

6.1 Utgiftsprognos 2004

Enligt 36 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall regeringen under löpande budgetår vid minst två tillfällen redovisa prognoser över utfallet av statens inkomster och utgifter samt statens lånebehov. Väsentliga skillnader mellan anvisade medel på statsbudgeten och beräknat utfall skall förklaras.

I denna proposition redovisas den första prognosen för 2004. I avsnitt 6.1.1 redovisas prognosen för de takbegränsade utgifterna, medan beräkningarna av inkomsterna och statsbudgetens saldo redovisas i kapitel 5 respektive avsnitt 4.4.5.

Tabell 6.1 Statsbudgetens utgifter 2004

Miljarder kronor

	Ursprunglig statsbudget ¹	Prognos	Differens prognos – urspr. statsbudget
Utgifter exkl. statsskuldsräntor ²	690,2	690,6	0,4
Statsskuldsräntor	47,7	52,0	4,3
Summa utgifter	737,9	742,6	4,7

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003.

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

I budgetpropositionen för 2004 beräknades statsbudgetens utgifter till 737,9 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna till 742,6 miljarder kronor. Den del av förändringen som hänförs till utgifter exklusive statsskuldsräntor förklaras i avsnitt 6.1.1.

Finansutskottet tog i betänkande avseende tilläggsbudget 2 för budgetåret 2002 (bet. 2002/03:FiU11 rskr. 2002/03:25) upp frågan angående väsentliga avvikelser från anvisade

medel för anslaget 92:1 *Räntor på statsskulden*. Utskottet förutsatte därvid att regeringen under kommande år överväger om det finns anledning att föreslå riksdagen ändringar av anslaget när utgifterna förväntas avvika väsentligt från anvisade medel.

För 2004 uppgår utgiftsramen för utgifts-område 26 Statsskuldsräntor m.m. till 47,7 miljarder kronor, varav anslaget 92:1 *Räntor på statsskulden* svarar för 47,5 miljarder kronor. Utgifterna beräknas nu bli 52,0 miljarder kronor, vilket är 4,3 miljarder kronor högre än vad som anslogs i budgetpropositionen för 2004. Avvikelsen beror främst på att introduktionen av en ny obligation med lång löptid, som var planerad till slutet av 2003, genomfördes först i början av 2004. Dessutom leder ytterligare introduktioner av nya obligationer samt valutaförluster till högre ränteutgifter. Introduktionerna sker genom byten där gamla obligationer köps tillbaka och nya emmitteras.

Det finns en betydande osäkerhet i prognosen eftersom ränte- och valutarörelser även på kort sikt har stor påverkan på räntebetalingarna i utländsk valuta.

För anslaget 92:1 *Räntor på statsskulden* finns ett bemyndigande att överskrida anslaget om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtagande. I samband med beredningen av budgetpropositionen för 2005 kommer det göras en ny bedömning av utgifterna för räntorna på statsskulden för innevarande år. Om utgifterna då förväntas avvika väsentligt från anvisade medel avser regeringen att föreslå riksdagen ändringar av anslaget på tilläggsbudget.

6.1.1 Takbegränsade utgifter 2004

Utgiftstaket för staten omfattar utgiftsområdena 1–25 samt 27. Däremot ingår inte utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Till de takbegränsade utgifterna räknas även utgifterna för Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I budgeten ingår slutligen posten Minskning av anslagsbehållningar. Skillnaden mellan utgiftstaket för staten och de takbegränsade utgifterna utgörs av budgeteringsmarginalen.

Utgiftstaket för staten är ett centralt budgetpolitiskt åtagande för regeringen och riksdagen. Om det finns risk för att utgiftstaket kommer att överskridas skall regeringen, enligt 42 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten, vidta sådana åtgärder som den har befogenheter till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder.

Regeringens bedömning är att utgiftstaket för 2004 riskerar att överskridas om inga åtgärder vidtas. Regeringen avser därför införa begränsningsbelopp för vissa anslag (se avsnitt 4.3). Den utgiftsprognos som här redovisas inkluderar effekterna av de föreslagna åtgärderna.

Regeringen följer noggrant utgiftsutvecklingen genom månatlig uppföljning och regelbundna prognoser för att i tid kunna vidta ytterligare åtgärder om utgiftstaket bedöms vara hotat.

De takbegränsade utgifterna beräknades i budgetpropositionen för 2004 till 855,8 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen uppgick till 0,2 miljarder kronor. I den aktuella beräkningen bedöms de takbegränsade utgifterna uppgå till 855,9 miljarder kronor. Det innebär att budgeteringsmarginalen nu beräknas uppgå till 0,1 miljarder kronor.

Jämfört med 2003 ökar de takbegränsade utgifterna med 36,9 miljarder kronor. Om hänsyn tas till tekniska förändringar som motiverat justeringar av utgiftstaket, ökar de underliggande utgifterna med 35,9 miljarder kronor mellan 2003 och 2004, vilket motsvarar en real ökning på 3,6 procent. I relation till bruttonationalprodukten (BNP) beräknas de takbegränsade utgifterna uppgå till ca 34 procent.

Tabell 6.2 Takbegränsade utgifter 2004

Miljarder kronor

	Urspr. statsbudget ¹	Prognos	Differens prognos – ursprunglig statsbudget
Utgifter exkl. statsskuldräntor ²	690,2	690,6	0,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	165,6	165,3	-0,3
Takbegränsade utgifter	855,8	855,9	0,1
Budgeteringsmarginal	0,2	0,1	-0,1
Utgiftstak för staten	856,0	856,0	0,0

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

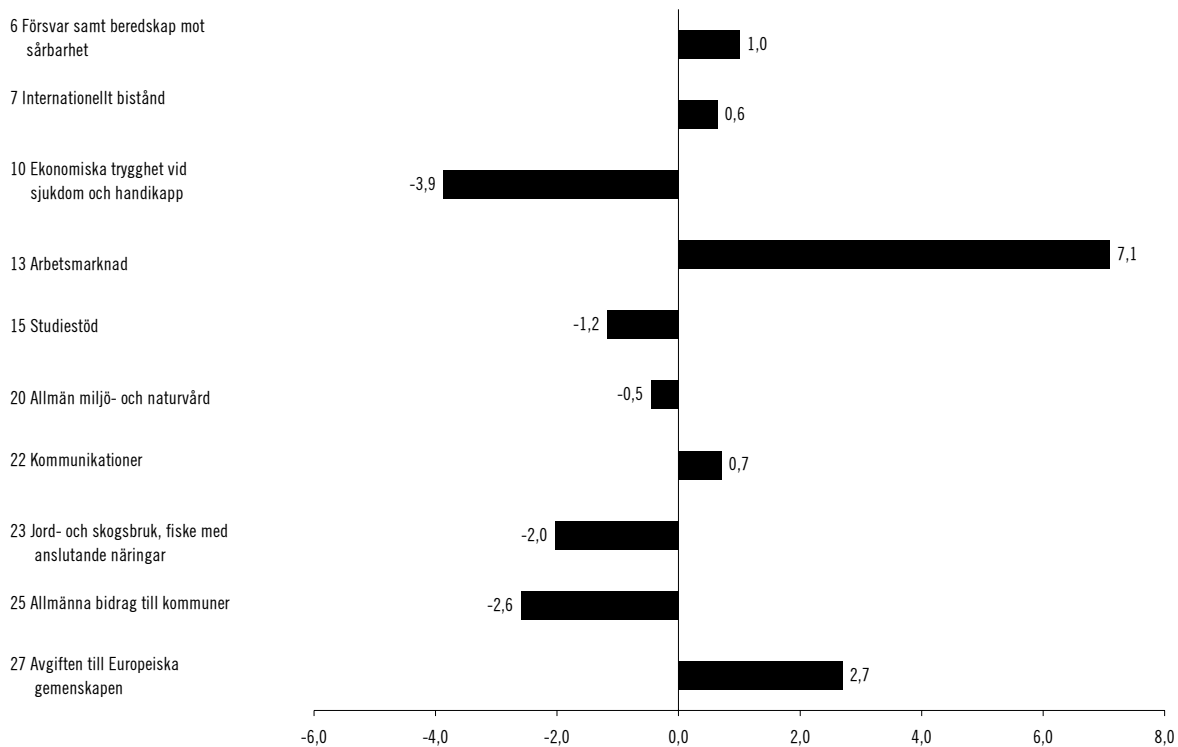
¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003.

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

I tabell 6.4 redovisas anvisade medel på den ursprungliga statsbudgeten, förslag på tilläggsbudget i denna proposition, de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde samt Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. För vissa utgiftsområden avviker utgiftsprognoserna kraftigt i förhållande till den av riksdagen ursprungligt fastställda statsbudgeten. Nedan beskrivs de viktigaste skillnaderna mellan den aktuella prognosen och utgiftsramarna i den ursprungliga statsbudgeten för 2004 (se även diagram 6.1).

Diagram 6.1 Utgiftsprognos 2004 jämfört med anvisade medel på statsbudgeten för 2004¹

Miljarder kronor

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Utgifterna för anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* beräknas bli högre än anslagna medel i statsbudgeten då anslagssparande från 2003 förväntas användas i år. Den utgiftsbegränsning som regeringen har för avsikt att införa för anslaget begränsar dock anslagsbelastningen i år.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

I statsbudgeten finns inga anslagna medel för anslaget 9:1 *Samarbete med Central- och Östeuropa* men det anslagssparande som finns från 2003 förväntas användas i år, vilket ger högre prognos än anvisade medel. Den utgiftsbegränsning som regeringen har för avsikt att införa för anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet* begränsar dock anslagsbelastningen i år.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2004 har utgifterna för utgiftsområde 10 reviderats ned. För anslaget 19:1 *Sjuk-*

penning och rehabilitering m.m. beräknas utgifterna bli ca 2,2 miljarder kronor lägre i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen. Bakom denna förändring ligger en nedreviderad utgiftsberäkning vad gäller sjukpenning och en uppreviderad utgiftsberäkning vad gäller rehabiliteringspenning. I statsbudgeten antogs att antalet sjukpenningdagar (netto) 2004 skulle understiga 2002 års nivå med ca 15 procent. Nuvarande prognos innebär ca 21,5 procents nedgång. I år antas antalet sjukpenningdagar minska med 18 procent jämfört med 2003 års nivå.

Utgifter för anslaget 19:2 *Aktivitets- och sjukersättningar* (f.d. förtidspension) bedöms bli 1,4 miljarder kronor lägre 2004 än beräknat i budgetpropositionen. Detta förklaras av ett lägre antagande om genomsnittlig ersättning och färre personer med sjukersättning än vad som beräknades i budgetpropositionen. Det genomsnittliga antalet personer med aktivitets- eller sjukersättning antas dock sammantaget öka med ca 24 000 mellan 2003 och 2004.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Utgifterna för anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* beräknas bli ca 6,3 miljarder kronor högre än vad som anvisades på statsbudgeten. Den öppna arbetslösheten har reviderats upp med 0,8 procentenheter jämfört med bedömningen i budgetpropositionen. De arbetsmarknadspolitiska programmen har utökats med 15 000 platser, vilket ökar utgifterna för aktivitetsstöd. Ytterligare en förklaring till utgiftsökningen är att ett flertal helgdagar i slutet av år 2003 bidrog till att utbetalningar försköts till januari 2004. Slutligen har antalet timanställda som erhåller ersättning ökat mer än vad som antogs i statsbudgeten, samtidigt som den förväntade minskningen av deltidsarbetslösa har planat ut.

Utgifterna för anslaget 22:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006* beräknas bli ca 0,5 miljarder kronor högre än vad som anvisades på statsbudgeten till följd av att anslagsbehållningar från 2003 förväntas utnyttjas. Anslagssparandet beror på en fördröjning av starten för strukturfondsprogrammen.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgifterna för anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* beräknas bli ca 1,1 miljarder kronor lägre än beräknat i statsbudgeten. Detta förklaras främst av lägre studerandevolymer, framför allt inom den kommunala vuxenutbildningen, än vad anslaget beräknats för.

Utgifterna för anslaget 25:3 *Studiemedelsröntor m.m.* beräknas bli ca 0,1 miljarder kronor lägre än beräknat i statsbudgeten, vilket i huvudsak beror på färre prognostiserade avskrivningar av lån än i statsbudgeten.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Regeringen har för avsikt att besluta om utgiftsbegränsningar för 2004 för anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald*. Detta medför lägre beräknade utgifter än anvisat i statsbudgeten.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgifterna för anslaget 36:2 *Vägbållning och statsbidrag* beräknas bli högre än anslagna medel i statsbudgeten då anslagssparande från 2003 förväntas användas i år.

På grund av senareläggning av utgifter i slutet av 2003 för anslaget 37:7 *IT-infrastruktur: Regio-*

nala transportnät m.m. beräknas utgifterna bli högre än anslagna medel i statsbudgeten.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Utgifterna för utgiftsområdet beräknas bli lägre jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten, regeringen har för avsikt att besluta om utgiftsbegränsningar. De anslag som kommer att beröras finansierar stöd till jordbrukare både vad gäller direktbidrag och ersättningar inom miljö- och landsbygdsprogrammet. Utgiftsbegränsningarna innebär att utbetalningen av vissa stöd kommer att senareläggas från planerad utbetalning i slutet av 2004 till början av 2005.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Utgifterna för anslaget 48:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting* beräknas bli 2,6 miljarder kronor lägre än beräknat i statsbudgeten, vilket beror på att en slutreglering med anledning av pensionsreformen m.m. sker under 2004. Slutregleringen medför en permanent minskning av anslaget med 1,3 miljarder kronor årligen fr.o.m 2003. Eftersom någon reglering inte skedde 2003 skall regleringen 2004 avse såväl 2003 som 2004. Detta innebär att den totala regleringen för 2004 beräknas bli 2,6 miljarder kronor.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Utgifterna för anslaget 93:1 *Avgiften till Europeiska gemenskapen* beräknas bli ca 2,7 miljarder kronor högre än i statsbudgeten. Regeringen beslöt i december 2003 att betala 2,5 miljarder kronor av avgiften för december månad i januari 2004, vilket ökar utgifterna 2004 jämfört med statsbudgeten.

Förändring av anslagsbehållningar

I statsbudgeten för 2004 var den beräknade förbrukningen av anslagsbehållningar inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. Minskningen av anslagsbehållningar uppgick i statsbudgeten för budgetåret 2004 till 0 kronor, vilket innebär att nettot av anslagssparande, utnyttjande av anslagssparande och förbrukning av tidigare anslagsbehållningar beräknades bli noll. I den aktuella prognosen ingår emellertid förbrukningen av anslagsbehållningar under respektive anslag och utgiftsområde.

Statsbudgetens utfall 2003 visar att anslagsbehållningarna på reservations- och ramanslag uppgick till 23,2 miljarder kronor vid årsskiftet 2003/2004. Under 2004 kommer anslagssparandet från 2003 att minska i den mån utgifterna överstiger anvisade medel på statsbudgeten 2004 eller till följd av beslut om indragningar.

Anvisade medel föreslås öka med 5,1 miljarder kronor till följd av förslag på tilläggsbudget i denna proposition. Skillnaden mellan totalt anvisade medel (inklusive förslag på tilläggsbudget) och prognostiserade utgifter beräknas nu till 4,6 miljarder kronor (exklusive statskuldsräntor). Därmed beräknas anslagsbehållningarna öka till 27,8 miljarder kronor vid årets slut. Kommande indragningar av anslagssparande, bl.a. till följd av den s.k. treprocentsregeln, kan dock komma att innebära att anslagsbehållningarna blir lägre. Treprocentsregeln innebär att myndigheterna först efter ett särskilt beslut av regeringen får disponera anslagssparande som överstiger tre procent av föregående års ramanslag.

Tabell 6.3 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2004

Miljarder kronor

Ram- och reservationsanslag (samtliga belopp exklusive statskuldsräntor)	
Ingående reservation och ramöverföringsbelopp ¹	23,2
+ Anvisat ursprunglig statsbudget	690,2
+ Förslag till tilläggsbudget i VP2004	5,1
+ Medgivna överskridanden	0,0
– Indragningar	0,0
– Prognos	690,6
= Beräknad utgående reservation och ramöverföringsbelopp	27,8
Beräknad förändring av anslagsbehållningar	4,6

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Enligt Årsredovisning för staten (skr. 2003/04:101).

Tabell 6.4 Utgifter 2003 och 2004

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2003		2004				
	Utfall	Urspr. statsbudget ¹	Tilläggsbudget ²	Totalt anvisat ³	Prognos	Differens prognos – urspr. statsbudget	Differens prognos – totalt anvisat
1 Rikets styrelse	7,5	7,9	0,0	7,9	7,5	-0,4	-0,5
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	9,0	9,2	0,0	9,2	9,3	0,1	0,1
3 Skatt, tull och exekution	8,3	8,6	0,0	8,6	8,5	0,0	0,0
4 Rättsväsendet	25,5	26,4	0,2	26,6	26,0	-0,4	-0,6
5 Internationell samverkan	1,1	1,3	0,0	1,3	1,3	0,0	0,0
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	45,1	44,3		44,3	45,3	1,0	1,0
7 Internationellt bistånd	15,9	19,9		19,9	20,5	0,6	0,6
8 Invandrare och flyktingar	7,7	7,0	0,0	7,0	7,3	0,3	0,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	34,1	37,7	0,0	37,7	38,1	0,4	0,4
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	121,5	124,0	0,0	124,0	120,1	-3,9	-3,9
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	52,0	50,7		50,7	51,1	0,4	0,4
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	52,2	53,9		53,9	54,1	0,3	0,3
13 Arbetsmarknad	64,2	62,0	7,4	69,4	69,1	7,1	-0,3
14 Arbetsliv	1,1	1,1		1,1	1,1	-0,1	-0,1
15 Studiestöd	19,9	21,9	0,0	21,9	20,7	-1,2	-1,2
16 Utbildning och universitetsforskning	42,0	44,0	0,0	44,0	42,1	-1,9	-1,9
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8,4	8,7	0,0	8,7	8,7	0,0	0,0
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	8,8	8,8	0,0	8,8	8,6	-0,2	-0,2
19 Regional utveckling	3,9	3,1		3,1	3,3	0,2	0,2
20 Allmän miljö- och naturvård	2,8	3,8	0,0	3,8	3,3	-0,5	-0,5
21 Energi	1,9	1,7		1,7	1,7	0,1	0,1
22 Kommunikationer	24,9	28,5	0,0	28,5	29,2	0,7	0,7
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	9,6	14,3	0,0	14,3	12,2	-2,0	-2,0
24 Näringsliv	3,3	3,5	0,0	3,5	3,1	-0,4	-0,4
25 Allmänna bidrag till kommuner	72,4	73,7	-2,6	71,1	71,1	-2,6	0,0
26 Statsskuldsräntor m.m.	42,2	47,7		47,7	52,0	4,3	4,3
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	18,3	24,5		24,5	27,2	2,7	2,7
Minskning av anslagsbehållningar		0,0					
Summa utgiftsområden	703,5	737,9	5,1	742,9	742,6	4,7	-0,4
Summa utgiftsområden exkl. stats- skuldsräntor	661,3	690,2	5,1	695,3	690,6	0,4	-4,6
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	157,8	165,6			165,3	-0,3	
Takbegränsade utgifter	819,1	855,8			855,9	0,1	
Budgeteringsmarginal	2,9	0,2			0,1	-0,1	
Utgiftstak för staten	822,0	856,0			856,0	0,0	

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statsbudgeten enligt riksdagens beslut i december 2003.² Förslag till tilläggsbudget i denna proposition.³ Anvisat på statsbudgeten och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

6.2 Beräkning av utgifterna per utgiftsområde för 2005–2006

Regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2004 en konsekvensberäkning av utgiftsramarna för 2005 och 2006. I tabell 6.5 presenteras en beräkning av utgifternas fördelning på utgiftsområden för 2005 och 2006 samt skillnader i förhållande till konsekvensberäkningen i budgetpropositionen för 2004. I beräkningen ingår även utgiftseffekten av beslutade och nu föreslagna eller aviserade besparingar och reformer (se avsnitt 4.3).

Beräkningarna är baserade på nu kända förutsättningar vad avser den ekonomiska utvecklingen.

I beräkningen av utgifterna per utgiftsområde har förändrade makroekonomiska förutsättningar, förändrade volymantaganden inom vissa transfereringssystem samt förändrad pris- och löneomräkning påverkat utgifterna jämfört med utgiftsramarna i budgetpropositionen.

Förbrukning av anslagsbehållningar för förvaltnings- och investeringsanslag redovisas inte på respektive utgiftsområde i tabell 6.5 utan ingår i beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar.

Tabell 6.5 Beräkning av utgifterna per utgiftsområde för 2005–2006 samt skillnader jämfört med konsekvensberäkningen i budgetpropositionen för 2004 (BP2004)

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2005	2006	Differens BP2004	
			2005	2006
1 Rikets styrelse	7 829	8 246	-15	28
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	9 299	9 557	-145	-203
3 Skatt, tull och exekution	8 686	8 809	-74	-98
4 Rättsväsendet	26 606	27 076	-175	-227
5 Internationell samverkan	1 261	1 264	7	6
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44 399	45 317	-991	-921
7 Internationellt bistånd	21 915	22 869	1 077	1 046
8 Invandrare och flyktingar	6 710	6 342	-282	-306
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	38 730	40 246	-585	-433
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	127 001	130 558	-2 711	-3 974
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	49 623	48 523	231	-149
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	55 777	57 454	-60	328
13 Arbetsmarknad	66 947	63 226	8 690	6 454
14 Arbetsliv	1 193	1 210	32	33
15 Studiestöd	21 249	22 019	-545	-1 032
16 Utbildning och universitetsforskning	43 769	42 856	-2 119	-2 208
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 901	9 096	-56	-25
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	9 109	9 531	-32	91
19 Regional utveckling	2 957	2 957	0	0
20 Allmän miljö- och naturvård	4 022	4 342	335	632
21 Energi	455	458	-5	-11
22 Kommunikationer	31 839	32 359	2 133	2 222
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	14 539	14 877	72	468
24 Näringsliv	3 639	3 662	12	6
25 Allmänna bidrag till kommuner	84 007	88 717	4 575	7 450
26 Statsskuldräntor m.m.	41 350	53 650	-7 420	-4 632
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	25 077	25 179	-905	-1 368
Minskning av anslagsbehållningar	6 860	591	5 137	-1 256
Summa utgiftsområden	763 748	780 992	6 180	1 921
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	722 398	727 342	13 600	6 553
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	170 028	179 649	-1 344	-2 047
Takbegränsade utgifter	892 426	906 991	12 256	4 506
Budgeteringsmarginal	1 574	24 009		
Utgiftstak för staten	894 000	931 000		

6.2.1 De takbegränsade utgifternas förändring jämfört med budgetpropositionen för 2004

Det finns flera orsaker till att utgifterna för enskilda utgiftsområden har förändrats för 2005 och 2006 jämfört med beräkningen i budget-

propositionen för 2004. Utgifterna per utgiftsområde har ändrats till följd av föreslagna besparingar och utgiftsreformer, reviderade makroekonomiska förutsättningar, reviderad pris- och löneomräkning, förändrade volymer inom vissa regelstyrda transfereringssystem och förändrade prognosmetoder. I tabell 6.6 har förändringen

jämfört med beräkningen i budgetpropositionen av de takbegränsade utgifterna för 2005 och 2006 delats upp på dessa faktorer.

Tabell 6.6 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med budgetpropositionen för 2004

Milljarder kronor

	2005	2006
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2004	880,2	902,5
Nya utgiftsreformer	10,5	14,9
Nya utgiftsminskningar	-0,5	-0,5
Reviderad pris- och löneomräkning	-2,5	-2,5
Övriga makroekonomiska förändringar	5,7	-0,2
Volymförändringar	-2,4	-2,2
Övrigt	-3,6	-3,7
Förändrad prognos för anslagsbehållningar	5,1	-1,3
Total utgiftsförändring	12,3	4,5
Takbegränsade utgifter i 2004 års ekonomiska vårproposition	892,4	907,0

Anm.: På grund av avrundning kan summan av delarna skilja sig från posten Total utgiftsförändring

Utgiftsreformer och utgiftsminskningar

I jämförelse med budgetpropositionen för 2004 höjs de beräknade utgiftsramarna med drygt 10 miljarder kronor 2005 och med nära 15 miljarder kronor 2006 till följd av nu aviserade reformer. I avsnitt 4.3 presenteras budgeteffekterna av de utgiftsreformer och den finansiering som nu aviseras.

Bland annat aviseras att utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner beräknas öka med 3 miljarder kronor 2005 och 5 miljarder kronor 2006 i form av höjda allmänna bidrag på statsbudgetens utgiftssida. Beräknade anslagsmedel för infrastrukturinvesteringar beräknas öka med 2,5 miljarder kronor för såväl 2005 som 2006. En förkortning av den sjuklöneperiod som arbetsgivarna finansierar från 21 dagar till 14 dagar samt höjd ersättningsnivå inom sjukförsäkringen beräknas öka utgifterna med ca 2,4 miljarder kronor per år fr.o.m. 2005, jämfört med beräkningen i budgetpropositionen. Vidare aviseras att ett riktat statsbidrag till personalförstärkningar i förskolan om 1 miljard kronor 2005 och 2 miljarder kronor 2006 införs. Dessutom höjs den beräknade bistandsramen med 590 miljoner kronor fr.o.m. 2005. Aviserade satsningar på biologisk mångfald beräknas höja utgifterna med 0,3 miljarder kronor 2005 och med 0,5 miljarder kronor 2006 i förhållande till budgetpropositionen.

De sammanlagda utgiftsminskningarna som aviseras i denna proposition beräknas uppgå till 0,5 miljarder kronor per år 2005 och 2006.

Pris- och löneomräkning av anslagen till myndigheternas förvaltningskostnader

I den inledande fasen av budgetprocessen hanteras anslag för förvaltningsändamål i fasta priser. Dessa anslag räknas om till löpande priser genom att pris- och löneindex knyts till anslagen.

I budgetpropositionen för 2004 gjordes en preliminär pris- och löneomräkning av anslagen för förvaltningsändamål för 2005. Därefter har en slutlig pris- och löneomräkning för dessa anslag genomförts för 2005. Den baseras bl.a. på löneutvecklingen för arbetare inom tillverkningsindustrin. Vid beräkningen görs ett avdrag för produktivitetsutvecklingen motsvarande ett årligt genomsnitt av utvecklingen inom den privata tjänstesektorn under de senaste tio åren.

Till följd av den slutgiltiga pris- och löneomräkningen minskar utgiftsramarna med 2,5 miljarder kronor 2005 jämfört med beräkningen i budgetpropositionen. Skillnaden mellan den slutliga pris- och löneomräkningen och den preliminära omräkningen i budgetpropositionen beror främst på en tidigare felaktig beräkning av arbetskostnadsindex, högre produktivitetsutveckling, lägre hyreskostnadsindex och lägre allmän prisutveckling.

Den största förändringen gäller utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet (-1 miljard kronor). Försvarsanslagen räknas om med ett särskilt försvarsprisindex (FPI). Faktorer som vägs in vid beräkningen av FPI är bland annat dollarutvecklingen och prisutvecklingen för importerat försvarsmaterial. I övrigt berörs främst utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (-0,4 miljarder kronor) och utgiftsområde 22 Kommunikationer (-0,4 miljarder kronor).

Övriga makroekonomiska förändringar

I jämförelse med budgetpropositionen för 2004 har anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen justerats med hänsyn till nya antaganden. Justeringen berör huvudsakligen ett fyrtiotal anslag för transfereringsändamål.

Utgiftsberäkningarna påverkas främst av antaganden om betydligt högre arbetslöshet 2005 och 2006, vilket leder till ökade utgifter för arbetslöshetsersättning. Även antagandet om

antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program har reviderats upp för 2005. Prisutvecklingen har reviderats ned för 2004 och 2005. Jämfört med beräkningen i budgetpropositionen beräknas prisbasbeloppet därför bli 300 respektive 700 kronor lägre 2005 respektive 2006. Ett lägre prisbasbelopp medför lägre utgifter på flera stora transfereringsanslag, främst sjukersättning och garantipension till ålderspensionärer. Vidare har inkomstindex reviderats ned för såväl 2005 som 2006. Det lägre inkomstindexet medför ca 2 miljarder kronor lägre utgifter för ålderspensionssystemet 2006, jämfört med beräkningen i budgetpropositionen. Nedreviderade räntenivåer jämfört med beräkningar i budgetpropositionen medför lägre beräknade utgifter för studiemedelsräntor.

De förändrade makroförutsättningarna innebär sammantaget att utgifterna beräknas öka med nära 6 miljarder kronor 2005 jämfört med beräkningen i budgetpropositionen. Däremot påverkas utgifterna för 2006 sammantaget endast marginellt av dessa förändringar.

Volym

Utgifterna för 2005 och 2006 har också förändrats jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2004 till följd av nya prognoser för volymer inom vissa regelstyrda system.

Inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd beräknas utgifterna för 2005 och 2006 öka med ca 0,5 miljarder kronor per år till följd av minskade avräkningar från biståndsramen, jämfört med beräkningen i budgetpropositionen. Avräkningar avser biståndsrelaterade utgifter som finns inom andra utgiftsområden.

Inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg har utgifterna för högkostnadsskyddet för äldre inom tandvården reviderats ned med ca 0,5 miljarder kronor per år 2005–2006. Detta är resultatet av att tiden från inkommen förhandsprövning till utgift blivit kortare, vilket leder till högre förväntade utgifter 2004 men lägre förväntade utgifter 2005. Dessutom antas antalet inkomna ärenden bli färre 2005 och 2006 än i beräkningen i budgetpropositionen.

De största volymförändringarna jämfört med antagandena i budgetpropositionen beräknas inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. I budgetpropositionen antogs att antalet sjukpenningdagar (netto) år 2004 skulle understiga 2002 års nivå med ca 15 procent. I denna proposition antas att minskningen mellan 2002 och 2004 blir ca 21,5 procent (rensat för effekten av den förlängning av sjuklöneperioden från två till tre veckor som infördes den 1 juli 2003, beräknas minskningen till ca 18,5 procent). Jämfört med budgetpropositionen har även prognosen för antalet sjukpenningdagar för 2005–2006 reviderats ned, vilket medför en beräknad utgiftsminskning om drygt 2 miljarder kronor 2005 och drygt 1,5 miljarder kronor 2006. Samtidigt har antalet ersättningsdagar inom rehabiliteringspenning reviderats upp jämfört med beräkningen i budgetpropositionen, vilket beräknas öka utgifterna med ca 0,6 miljarder kronor 2005 och 2006. Antalet personer med aktivitets- och sjukersättning (f.d. förtidspensionärer) antas sammantaget bli färre 2005–2006 än vad som antogs i budgetpropositionen, vilket beräknas minska utgifterna med nära 1 miljard kronor 2005 och med ca 1,8 miljarder kronor 2006. Trots denna nedrevidering beräknas antalet personer med aktivitets- och sjukersättning öka betydligt under beräkningsperioden.

Inom utgiftsområde 15 Studiestöd antas antalet studenter med studiemedel bli färre samtidigt som antalet studenter med studiehjälp och rekryteringsbidrag antas bli fler än i beräkningen i budgetpropositionen.

Sammantaget beräknas ändrade volymer inom regelstyrda system bidra till att utgifterna minskar med drygt 2 miljarder kronor för såväl 2005 som 2006, jämfört med beräkningen i budgetpropositionen.

I tabell 6.7 redovisas utfall och prognoser för volymer inom olika transfereringssystem. Redovisningen begränsas till anslag där förändrade volymer medför betydande utgiftsförändringar.

Tabell 6.7 Volymer 2003–2006

Förändring från budgetpropositionen för 2004 anges inom parentes

	Utfall 2003	Prognos		
		2004	2005	2006
Antal personer med assistansersättning	11 492 (–13)	12 233 (–28)	12 977 (–12)	13 611 (–6)
Antal sjukpenningdagar (netto), miljoner	90,4 (1,9)	74,1 (–6,2)	71,8 ¹ (–4,7)	71,8 ¹ (–3,2)
Antal personer med sjukersättning	489 894 (–3 606)	510 020 (–6 215)	525 911 (–12 557)	538 828 (–22 381)
Antal personer med aktivitetsersättning	2 352 (1 002)	6 463 (3 614)	8 396 (5 426)	10 207 (7 275)
Antal personer med garantipension	888 676 (–7 624)	878 300 (5 300)	855 200 (6 000)	830 400 (6 000)
Antal personer med tilläggspension	1 440 817 (11 417)	1 454 900 (1 400)	1 483 700 (2 000)	1 515 100 (2 700)
Antal personer med inkomstpension	103 969 (42 069)	154 000 (–4 500)	253 100 (–4 100)	352 300 (–3 900)
Antal personer med premiepension	70 935 (31 295)	112 000 (–8 400)	207 100 (–14 800)	322 800 (–7 800)
Antal personer med bostadstillägg för pensionärer	441 047 (–2 253)	436 400 (–2 000)	432 600 (–3 600)	426 600 (–5 000)
Antal barnbidrag	1 722 000 (0)	1 715 000 (0)	1 705 000 (0)	1 692 000 (2 000)
Antal uttagna föräldrapenningdagar, miljoner	40,1 (0,2)	41,9 (0,4)	42,9 (0,5)	43,5 (0,6)
Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar, miljoner	5,7 (0,1)	5,4 (0)	5,7 (0,1)	5,6 (0,1)
Antal personer med studiehjälp	408 722 (5 522)	423 100 (5 800)	437 900 (5 600)	455 000 (5 650)
Antal personer med studiemedel	431 126 (–626)	428 479 (–3 857)	429 076 (–2 991)	429 076 (–2 991)
Antal personer med rekryteringsbidrag	21 388 (–8 445)	19 500 (–387)	22 171 (2 334)	22 395 (2 564)
Antal registrerade asylsökande	41 754 (1 687)	42 947 (2 044)	41 975 (2 740)	39 166 (4 390)

Anm.: Antaganden om arbetslöshetstal och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ingår i de makroekonomiska förutsättningarna, som redovisas i avsnitt 4.2.

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt.

¹ Siffran bygger på att arbetsgivare betalar sjuklön t.o.m. dag 21. Nära 3 miljoner sjukpenningdagar (netto) beräknas tillkomma per år vid återgång till en sjuklöneperiod motsvarande 14 dagar.

Övriga förändringar

Revideringar av utgifterna kan också föranledas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel samt regeländringar utom regeringens omedelbara kontroll, till exempel genom ändringar i EU:s regelverk. Revideringar kan också göras till följd av budgettekniska förändringar.

Med anledning av ålderspensionsreformen skall en slutreglering av den beskattade garantipensionen m.m. ske under 2004. Slutregleringen medför en permanent minskning av det generella statsbidraget till kommuner och landsting om 1,3 miljarder kronor från och med 2003. Därigenom minskar också utgifterna med mot-

svarande belopp 2005 och 2006 jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 2004.

Den genomsnittliga ersättningen per dag för sjukpenning och sjukersättning antas bli lägre 2005 och 2006 än vad som antogs i budgetpropositionen för 2004. Denna effekt bidrar till att de beräknade utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp revideras ned med ca 0,4 miljarder kronor 2005–2006.

En ytterligare förändring är att EU-avgiften beräknas bli lägre 2005–2006 till följd av en ny prognosmetod. Utgångspunkten vid beräkningen av EU-avgiften kommer att vara en be-

dömning av den faktiska budgetförbrukningen, inte nivån på EU:s fleråriga budgettak.

Vidare ökar utgifterna för ålderspensions-systemet till följd av ökade administrationskostnader med ca 0,2 miljarder kronor 2005 och 2006 i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen.

Sammantaget innebär revideringarna av posten Övriga förändringar (se tabell 6.6) att utgifterna minskar med drygt 3,5 miljarder kronor för såväl 2005 som 2006 i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att fördela sina utgifter över tiden. Medel på ram- och reservationsanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan sparas till efterföljande år. Det innebär att en myndighet utöver anvisade anslagsmedel även kan använda tidigare sparade anslagsmedel. Myndigheter har också möjligheter att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla ram- och reservationsanslag gemensam beräkningspost benämnd Minskning av anslagsbehållningar. Denna post ingår i de takbegränsade utgifterna. För kommande budgetår erhålls en prognos för de takbegränsade utgifterna genom att den beräknade förändringen av anslagsbehållningarna läggs till utgiftsramarna och ålderspensionssystemets utgifter. Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en betydande osäkerhet i beräkningen av de takbegränsade utgifterna.

I förhållande till bedömningen i budgetpropositionen för 2004 beräknas förbrukningen av anslagsbehållningarna bli ca 5,1 miljarder kronor högre 2005 och ca 1,3 miljarder kronor lägre 2006. Den främsta orsaken till revideringen 2005 är de nu föreslagna utgiftsbegränsningarna på motsvarande 4,3 miljarder kronor 2004, vilket medför en högre förväntad anslagsförbrukning 2005.

6.3 Utgifter 1997–2006

För att möjliggöra jämförelser av de takbegränsade utgifterna över tiden redovisas i detta avsnitt de takbegränsade utgifterna per utgiftsområde i miljarder kronor och som andel av de

totala takbegränsade utgifterna. Tidsserierna är angivna i 2004 års anslagsstruktur. Genom att utgiftsområdena redovisas i en och samma struktur för åren 1997–2006 elimineras de skillnader som beror på att anslag före 2004 kan ha tillhört ett annat utgiftsområde än under perioden 2004–2006.

Av tabell 6.8 och tabell 6.9 framgår hur utgifterna fördelas mellan utgiftsområdena för varje år 1997–2006. Skillnader i fördelningen mellan åren kan bero på utgiftsreformer och besparingar, förändrad makroekonomisk utveckling, förändrade volymer inom regelstyrda transfereringssystem, engångshändelser och tekniska förändringar.

Ett exempel på en teknisk justering är förändringen i kommunmomssystemet, som genomfördes den 1 januari 2003. Förändringen innebar att de avgifter till kommunkontosystemet som kommuner och landsting tidigare betalat in till statsbudgeten upphörde, samtidigt som statsbidragen till kommunerna minskade med motsvarande belopp. Effekten av förändringen är därför neutral för statsbudgetens saldo på kort sikt. Förändringen innebär dock att statsbudgetens utgifter minskade med ca 31 miljarder kronor 2003, i förhållande till 2002. Sådana förändringar ger upphov till brott i tidsserien. För att underlätta jämförelser över tid redovisas därför i tabell 6.9 även utgifter som rensats för större tekniska förändringar (kursiverade i tabell 6.9). Förklaringar till större tekniska förändringar finns redovisade i fotnoter till tabell 6.8.

Justering för tekniska förändringar har i tabell 6.9 gjorts för åren innan det att förändringen ägde rum, med en lika stor relativ andel av de takbegränsade utgifterna som den som gäller för ikraftträdandeåret. Vissa av de justerade beloppen är ungefärliga, men underlättar jämförelser av hur fördelningen av utgifterna förändrats över tiden.

De tekniska förändringar som främst påverkat jämförbarheten av de takbegränsade utgifterna är förändringar till följd av ålderspensionsreformen. Reformen, som trädde i kraft 1999, innebar betydande förändringar i betalningsflödena mellan statsbudgeten, AP-fonden och premiepensions-systemet. Bland annat har garantipensionen blivit fullt beskattad och den statliga ålderspensionsavgiften har inkluderats på berörda transfereringar. Vidare innebar reformen att ramarna påverkades kraftigt för främst utgiftsområde 10

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid

ålderdom samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

Tabell 6.8 Utgifter 1997–2006, utfall 1997–2003, prognos 2004, beräknat 2005–2006

Miljarder kronor. Anslagen har fördelats till de utgiftsområden de tillhör i statsbudgeten för 2004

Utgiftsområde	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 Rikets styrelse	3,9	4,3	4,5	4,8	5,4	7,3	7,5	7,5	7,8	8,2
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	10,6	10,0	9,1	8,9	9,6	8,8	9,0	9,3	9,3	9,6
3 Skatt, tull och exekution	7,0	7,2	7,3	7,6	7,8	8,0	8,3	8,5	8,7	8,8
4 Rättsväsendet	19,9	20,1	20,9	21,9	22,8	24,1	25,5	26,0	26,6	27,1
5 Internationell samverkan	2,5	2,6	2,9	3,0	3,0	1,1	1,1	1,3	1,3	1,3
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet ¹	40,9	42,4	44,3	46,2	44,9	44,6	45,1	45,3	44,4	45,3
7 Internationellt bistånd	12,1	11,5	12,4	15,3	17,0	15,7	15,9	20,5	21,9	22,9
8 Invandrare och flyktingar	3,6	4,2	4,4	4,5	5,3	6,7	7,7	7,3	6,7	6,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	24,2	23,1	24,5	28,6	29,5	31,0	34,1	38,1	38,7	40,2
10 Ekon. trygghet vid sjukdom och handikapp ²	35,7	39,7	88,5	97,9	107,3	112,9	121,5	120,1	127,0	130,6
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom ³	63,1	62,7	34,5	33,5	33,8	33,8	52,0	51,1	49,6	48,5
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn ⁴	32,6	35,9	41,2	44,6	48,3	50,2	52,2	54,1	55,8	57,5
13 Arbetsmarknad ⁵	78,2	75,3	75,4	65,6	58,6	61,0	64,2	69,1	66,9	63,2
14 Arbetsliv	4,5	1,6	1,3	1,3	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2
15 Studiestöd ⁶	16,0	21,9	19,7	19,7	19,1	20,7	19,9	20,7	21,2	22,0
16 Utbildning och universitetsforskning ¹	25,1	27,7	29,1	31,4	33,3	40,9	42,0	42,1	43,8	42,9
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,2	7,3	7,6	7,6	7,8	8,1	8,4	8,7	8,9	9,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	30,8	22,2	17,1	11,7	10,4	8,7	8,8	8,6	9,1	9,5
19 Regional utveckling	2,9	3,4	3,7	3,0	3,2	3,2	3,4	3,3	3,0	3,0
20 Allmän miljö- och naturvård	1,9	1,7	1,9	2,0	2,4	2,9	2,8	3,3	4,0	4,3
21 Energi	0,6	0,9	1,1	1,7	2,0	2,3	1,9	1,7	0,5	0,5
22 Kommunikationer	24,3	27,2	25,4	25,2	24,4	24,5	25,3	29,2	31,8	32,4
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	10,9	11,8	11,9	9,7	16,6	13,9	9,6	12,2	14,5	14,9
24 Näringsliv	3,1	2,8	3,2	3,8	3,3	3,5	3,3	3,1	3,6	3,7
25 Allmänna bidrag till kommuner ⁷	87,3	96,8	102,5	97,5	100,6	102,3	72,4	71,1	84,0	88,7
26 Statsskuldräntor m.m. ⁸	98,4	113,4	89,9	90,2	81,3	67,3	42,2	52,0	41,4	53,7
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	20,2	21,2	20,9	22,3	23,3	20,6	18,3	27,2	25,1	25,2
Minskning av anslagsbehållningar								6,9	0,6	
Summa utgiftsområden	667,6	699,1	705,2	709,6	722,0	725,3	703,5	742,6	763,7	781,0
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	569,2	585,7	615,3	619,4	640,8	658,0	661,3	690,6	722,4	727,3
Ålderspensionssystemet vid sidan av SB ⁹	129,7	132,3	136,2	140,7	145,5	153,6	157,8	165,3	170,0	179,6
Takbegränsade utgifter	698,9	718,0	751,5	760,0	786,3	811,6	819,1	855,9	892,4	907,0
Budgeteringsmarginal	24,1	2,0	1,5	5,0	4,7	0,4	2,9	0,1	1,6	24,0
Utgiftstak för staten	723,0	720,0	753,0	765,0	791,0	812,0	822,0	856,0	894,0	931,0

¹ Till följd av förändrad finansieringsprincip för de statliga avtalsförsäkringarna ökade utgifterna 2000 inom UO 6 med 1,4 mdkr och inom UO 16 med 1,6 mdkr. Vidare beräknas att 0,1 mdkr 2005 och 2006 överförs per år från UO 25 till UO 16 till följd av avvecklandet av den interkommunala ersättningen för rikskryterande påbyggnadsutbildningar. År 2006 antas beräknas att 1,8 mdkr överförs från UO 16 till UO 25, vilket är medel för statligt stöd för utbildning för vuxna.

² 1999 ökade utgifterna med 41,5 mdkr, varav 24,2 mdkr beror på ändrat finansieringsansvar och 11,4 mdkr beror på ökade statliga ålderspensionsavgifter till följd av ålderspensionsreformen. Vidare ökar utgifterna med 6,0 mdkr till följd av att arbetsskadeförsäkringen lyfts in på statsbudgeten. År 2003 ökar utgifterna när det särskilda grundavdraget för förtidspensionärer slopas och ersätts av högre förtidspensioner, vilket beräknades till ca 2,9 mdkr.

³ 1999 minskar utgifterna med 29,4 mdkr till följd av ändrat finansieringsansvar enligt ålderspensionsreformen och ökar samtidigt med 0,6 mdkr när delpensioner lyfts in på statsbudgeten. År 2003 ökar utgifterna med 16,5 mdkr när den bosättningsbaserade delen av utgifterna av folkpensionerna förs över till statsbudgeten från ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten (7,0 mdkr) och folkpension och pensionstillskott ersätts med en beskattad garantipension (vilket beräknades till 9,5 mdkr).

⁴ 1999 ökar utgifterna med 4,8 mdkr när statliga ålderspensionsavgifter införs till följd av ålderspensionsreformen.

⁵ 1999 ökar utgifterna med 2,7 mdkr när statliga ålderspensionsavgifter införs till följd av ålderspensionsreformen. Den 1 juli 2003 överfördes stödet till skyddet hos en offentlig arbetsgivare (OSA) från statsbudgetens utgiftssida till inkomstsida. Årseffekten av detta beräknades till ca 0,8 mdkr, varav hälften i tabell 6.8 lagts in som en teknisk nedjustering 2003, och hälften lagts in som en teknisk nedjustering 2004.

⁶ 1999 ökar utgifterna med 0,6 mdkr när statliga ålderspensionsavgifter införs till följd av ålderspensionsreformen.

⁷ Sammantaget sker tekniska förändringar inom UO 25 med -4,8 mdkr 2000, -3,0 mdkr 2001, -3,5 mdkr 2002, -36,7 mdkr 2003. För 2004–2006 beräknas de till sammantaget +0,1 mdkr 2004, +4,2 mdkr 2005 och +1,7 mdkr 2006. Inkomstskattereformerna 2000–2002 innebär att statsbidragen till kommunerna sänktes med 4,8 mdkr 2000, med 5 mdkr 2001 och med 5,2 mdkr 2002. År 2001 höjdes statsbidragen med 2 mdkr p.g.a. ett höjt särskilt grundavdrag till pensionärer. År 2002 höjdes statsbidragen med 1,8 mdkr p.g.a. ett höjt grundavdrag för låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt sänktes statsbidragen 2002 med 0,1 mdkr för att avdragsrätten för fackföreningsavgifter ersattes med en skattereduktion. År 2003 sänktes statsbidragen p.g.a. att kommunernas skatteinkomster ökade då den beskattade garantipensionen infördes, vilket beräknades till 9,5 mdkr. Sänkningen 2003 förklaras även av att kommunernas inkomster ökade genom att det särskilda grundavdraget för förtidspensionärer slopades, vilket beräknades till ca 2,9 mdkr (se UO 10). Vidare höjdes statsbidragen 2003 med 4,3 mdkr p.g.a. att en skattereduktion för låginkomsttagare ersattes med avdrag. Under 2003 överfördes kommunmomsystemet till statsbudgetens inkomstsida, varvid statsbidragen reducerades med samma belopp (31,4 mdkr), vilket förklarar minskningen i statsbidragen 2003 i förhållande till tidigare år. Statsbidragen justerats även upp med 2,5 mdkr till följd av en grundavdragshöjning som ingick i den skatteväxlingen som förslogs i budgetpropositionen för 2003. Justeringen är också gjord med anledning av den utökade skatteväxlingen (+0,5 mdkr) som riksdagen beslutat (bet. 2002/03:FiU3, rskr. 2002/03:87, 2002/03:88). Statsbidraget minskas 2004 med 220 mnkr p.g.a. justering av beräkningen för kommunkontosystemet. Egentlig nedjustering 2004 p.g.a. detta är 1 367 mnkr, men av dessa avser 220 mnkr en permanent neddragning medan 1 147 mnkr är en engångsvis neddragning, vilket i tabell 6.8 inte har räknats som en teknisk förändring, men som däremot kan förklara en del av utgiftsutvecklingen. Ett kostnadsutjämningsystem för LSS om 1,6 mdkr infördes 2004 på statsbudgetens utgiftssida vilket ökade utgifterna med motsvarande belopp. En lika stor förändring görs på statsbudgetens inkomstsida, varför förändringen är neutral för statsbudgetens saldo. På grund av en slutreglering av ålderspensionsreformen m.m. beräknas statsbidragen minska med 1,3 mdkr 2004. Denna nivåjustering skall gälla fr.o.m. 2003 men justeras först 2004, varför nedjusteringen avseende 2003 inträffar 2004, vilket resulterar i att neddragningen 2004 blir 2,6 mdkr i stället för 1,3 mdkr. Dock har teknisk justering endast gjorts för 1,3 mdkr då detta är nivån på den permanenta neddragningen. År 2005 tillförs statsbidragen 4,7 mdkr, då tillfälliga stöd som tidigare fanns på statsbudgetens inkomstsida flyttas till statsbudgetens utgiftssida. Då det tidigare stödet på inkomstsida motsvarade ca 4,3 mdkr har i tabell 6.8 gjorts en teknisk justering motsvarande +4,3 mdkr. Samtidigt beräknas att 0,1 mdkr 2005 och 2006 per år flyttas från UO 25 till UO 16 till följd av avvecklandet av den interkommunala ersättningen för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar. År 2006 beräknas även att 1,8 mdkr överförs från UO 16 till UO 25, vilket är medel för statligt stöd för utbildning av vuxna.

⁸ Ingår ej i takbegränsade utgifter.

⁹ 1999 ökar utgifterna med 4,6 mdkr som en följd av förändrat finansieringsansvar enligt ålderspensionsreformen. År 2003 minskar utgifterna med 7,0 mdkr när utgifterna för den bosättningsbaserade delen av folkpensionen förs över till statsbudgetens UO 11.

Tabell 6.9 Utgifternas procentuella andel av takbegränsade utgifter 1997–2006. Utfall 1997–2003, prognos 2004 och beräknat 2005–2006

Procent av takbegränsade utgifter. Anslagen har fördelats till de utgiftsområden de tillhör i statsbudgeten för 2004. Utgifter justerade för tekniska förändringar anges i kursiv stil.

Utgiftsområden	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 Rikets styrelse	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1,5	1,4	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,1
3 Skatt, tull och exekution	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
4 Rättsväsendet	2,8	2,8	2,8	2,9	2,9	3,0	3,1	3,0	3,0	3,0
5 Internationell samverkan	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet ¹	5,9	5,9	5,9	6,1	5,7	5,5	5,5	5,3	5,0	5,0
7 Internationellt bistånd	1,7	1,6	1,7	2,0	2,2	1,9	1,9	2,4	2,5	2,5
8 Invandrare och flyktingar	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	0,8	0,7
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	3,5	3,2	3,3	3,8	3,8	3,8	4,2	4,4	4,3	4,4
10 Ekon. trygghet vid sjukdom och handikapp ²	5,1	5,5	11,8	12,9	13,6	13,9	14,8	14,0	14,2	14,4
<i>10 Justerat för teknisk förändring²</i>	<i>11,0</i>	<i>11,4</i>	<i>12,1</i>	<i>13,2</i>	<i>14,0</i>	<i>14,3</i>	<i>14,8</i>	<i>14,0</i>	<i>14,2</i>	<i>14,4</i>
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom ³	9,0	8,7	4,6	4,4	4,3	4,2	6,3	6,0	5,6	5,3
<i>11 Justerat för teknisk förändring³</i>	<i>7,2</i>	<i>6,9</i>	<i>6,6</i>	<i>6,4</i>	<i>6,3</i>	<i>6,2</i>	<i>6,3</i>	<i>6,0</i>	<i>5,6</i>	<i>5,3</i>
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn ⁴	4,7	5,0	5,5	5,9	6,1	6,2	6,4	6,3	6,3	6,3
<i>12 Justerat för teknisk förändring⁴</i>	<i>5,3</i>	<i>5,6</i>	<i>5,5</i>	<i>5,9</i>	<i>6,1</i>	<i>6,2</i>	<i>6,4</i>	<i>6,3</i>	<i>6,3</i>	<i>6,3</i>
13 Arbetsmarknad ⁵	11,2	10,5	10,0	8,6	7,5	7,5	7,8	8,1	7,5	7,0
<i>13 Justerat för teknisk förändring⁵</i>	<i>11,5</i>	<i>10,8</i>	<i>9,9</i>	<i>8,5</i>	<i>7,4</i>	<i>7,4</i>	<i>7,8</i>	<i>8,1</i>	<i>7,5</i>	<i>7,0</i>
14 Arbetsliv	0,7	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
15 Studiestöd ⁶	2,3	3,1	2,6	2,6	2,4	2,5	2,4	2,4	2,4	2,4
<i>15 Justerat för teknisk förändring⁶</i>	<i>2,4</i>	<i>3,1</i>	<i>2,6</i>	<i>2,6</i>	<i>2,4</i>	<i>2,5</i>	<i>2,4</i>	<i>2,4</i>	<i>2,4</i>	<i>2,4</i>
16 Utbildning och universitetsforskning ¹	3,6	3,9	3,9	4,1	4,2	5,0	5,1	4,9	4,9	4,7
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
18 Samhällsplan., bostadsförsörjning och byggande	4,4	3,1	2,3	1,5	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1
19 Regional utveckling	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
20 Allmän miljö- och naturvård	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,5	0,5
21 Energi	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1
22 Kommunikationer	3,5	3,8	3,4	3,3	3,1	3,0	3,1	3,4	3,6	3,6
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslut. näringar	1,6	1,6	1,6	1,3	2,1	1,7	1,2	1,4	1,6	1,6
24 Näringsliv	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
25 Allmänna bidrag till kommuner ⁷	12,5	13,5	13,6	12,8	12,8	12,6	8,8	8,3	9,4	9,8
<i>25 Justerat för teknisk förändring⁷</i>	<i>7,2</i>	<i>8,2</i>	<i>8,4</i>	<i>8,2</i>	<i>8,6</i>	<i>8,8</i>	<i>9,5</i>	<i>9,0</i>	<i>9,6</i>	<i>9,8</i>
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	2,9	3,0	2,8	2,9	3,0	2,5	2,2	3,2	2,8	2,8
Minskning av anslagsbehållningar									0,8	0,1
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	81,4	81,6	81,9	81,5	81,5	81,1	80,7	80,7	80,9	80,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av SB ⁹	18,6	18,4	18,1	18,5	18,5	18,9	19,3	19,3	19,1	19,8
<i>Justerat för teknisk förändring⁹</i>	<i>18,3</i>	<i>18,2</i>	<i>17,3</i>	<i>17,7</i>	<i>17,7</i>	<i>18,1</i>	<i>19,3</i>	<i>19,3</i>	<i>19,1</i>	<i>19,8</i>
Takbegränsade utgifter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Budgeteringsmarginal	3,4	0,3	0,2	0,7	0,6	0,0	0,4	0,0	0,2	2,6

För fotnoter se tabell 6.8.

Fördelningen av de takbegränsade utgifterna mellan olika utgiftsområden i tabell 6.8 kan ses som ett uttryck för de politiska prioriteringar som gjorts under perioden 1997–2006. Över hälften av utgiftsområdena uppvisar endast en liten eller ingen förändring över tiden, såvitt avser utgiftsområdets andel av de totala utgifterna under utgiftstaket. De största förändringarna berör transfereringsintensiva utgiftsområden. Under perioden minskar utgiftsandelens kraftigt för utgiftsområde 13 Arbetsmarknad och utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, medan utgiftsandelens ökar för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp och utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Till de utgiftsområden som ökar mest hör också utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Under perioden 1997–2006 varierar den makroekonomiska utvecklingen. För t.ex. utgiftsområde 13 Arbetsmarknad innebär nedgången i den öppna arbetslösheten från 8,0 procent av arbetskraften 1997 till prognostiserade 4,9 procent 2006 väsentligt minskade utgifter. Även utgifterna för arbetsmarknadspolitiska program minskar kraftigt under perioden.

Utgifterna kan även förändras mellan åren till följd av förändrade volymer inom vissa regelstyrda transfereringssystem. De största volymförändringarna under perioden 1997–2006 återfinns inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. Såväl antalet sjukpenningdagar som antalet personer med aktivitets- och sjukersättning beräknas öka kraftigt mellan 1997 och 2006, trots en beräknad nedgång i antal sjukpenningdagar mellan 2002 och 2006.

Exempel på engångshändelser som påverkar de takbegränsade utgifterna återfinns under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar där utbetalningen av arealersättning senarelagts från 2000 till 2001 och tidigarelagts från 2002 till 2001 och från 2003 till 2002. På motsvarande sätt påverkas utgiftsutvecklingen för utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen av tidigareläggningsen av en del av avgiften till EU från 2003 till 2002 och med anledning av att en del av avgiften för 2003 betalades 2004.

Nedan kommenteras de utgiftsområden som uppvisar de största förändringarna som andel av takbegränsade utgifter mellan 1997 och 2006.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Under perioden 1997–2006 minskar utgifterna för utgiftsområdet som andel av de takbegränsade utgifterna med 0,9 procentenheter, vilket främst beror på den försvarsomställning som riksdagen beslutat om.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utgifterna för utgiftsområdet beräknas öka från 12,1 miljarder kronor 1997 till 22,9 miljarder kronor 2006. Som andel av de takbegränsade utgifterna ökar utgifterna med 0,8 procentenheter mellan 1997 och 2006. Utgiftsökningen beror främst på ökade utgifter under anslaget 8:1 *Biståndsverksamhet*. Biståndsramen ökar från 0,7 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) 1997 till 0,86 procent av BNI samt ytterligare 200 miljoner kronor 2004 och med ytterligare 590 miljoner kronor fr.o.m. 2005.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifterna för utgiftsområdet beräknas öka med 16 miljarder kronor mellan 1997 och 2006. Som andel av de takbegränsade utgifterna ökar utgifterna med 0,9 procentenheter under perioden. Detta förklaras av ökade utgifter för statlig assistansersättning, tandvårdsförmåner samt bidrag till läkemedelsförmånerna. Under perioden beräknas antalet assistansberättigade stiga med ca 6 000 personer (varav 48 procent kvinnor och 52 procent män) samtidigt som det genomsnittliga antalet assistanstimmar per person ökar.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utgifterna under anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* ökade med ca 33 miljarder kronor 1997–2003, främst till följd av högre sjukfrånvaro. Antalet sjukpenningdagar steg från 43 miljoner 1997 till 90 miljoner 2003. Även utgifterna under anslaget 19:2 *Aktivitets- och sjukersättningar* ökade kraftigt mellan 1997 och 2003 och beräknas fortsätta att öka till 2006. Det genomsnittliga antalet personer med aktivitets- och sjukersättning (f.d. förtidspensionärer) ökade från ca 418 000 år 1997 till 492 000 år 2003, och beräknas öka till 549 000 år 2006. De

beslut som fattats med anledning av de förslag som lades fram i 2003 års ekonomiska vårproposition och i propositionen Förändringar inom sjukförsäkringen för ökad hälsa i arbetslivet (prop. 2002/03:89) beräknas få en återhållande effekt på utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet under de kommande åren. År 2003 minskade antalet sjukpenningdagar (netto) med 4,3 procent jämfört med 2002, vilket var ett trendbrott. Regeringen bedömer att antalet sjukpenningdagar (netto) 2004 kommer att minska med ca 18 procent jämfört med 2003.

Justerat för tekniska förändringar ökar utgiftsområdets utgifter som andel av de takbegränsade utgifterna med 3,4 procentenheter under perioden 1997–2006.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Justerat för tekniska förändringar (huvudsakligen övergången till en beskattad garanti-pension men till viss del även till följd av reformerade regler av bostadstillägg till pensionärer) minskar utgifterna under perioden 1997–2006 med nära 2 procentenheter som andel av de takbegränsade utgifterna. Antalet personer utan tilläggspension minskar gradvis samtidigt som den genomsnittliga tilläggspensionsnivån höjs. Vidare bidrar följsamhetsindexeringen under perioden till att de reala pensionerna beräknas stiga. Sammantaget ger detta högre utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, vilket i sin tur minskar behovet av garantipension och bostadstillägg från statsbudgeten.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgifterna under anslaget 21:1 *Allmänna barnbidrag* ökade från 14,4 miljarder kronor 1997 till 21,0 miljarder kronor 2003. Utgiftsökningen förklaras av att barnbidraget successivt har höjts. Utgifterna under anslaget 21:2 *Föräldraförsäkring* ökade med nära 7 miljarder kronor under perioden 1997–2003. Rensat för effekten av införandet av statliga ålderspensionsavgifter förklaras ökningen främst av högre medelersättning och fler ersatta nettodagar i föräldrapenningen. Under perioden 2002–2006 beräknas utgifterna öka med ca 6,2 miljarder kronor. Mellan 2000 och 2006 ökar antalet födda barn kontinuerligt enligt Statistiska centralbyråns befolkningsprognos. Fler födda barn tillsammans med beslutade och aviserade reformer, löneutvecklingen samt

pappornas successivt ökande utnyttjande av föräldraförsäkringen förklarar utgiftsutvecklingen under perioden 2002–2006. Justerat för tekniska förändringar beräknas utgiftsområdets andel av de takbegränsade utgifterna öka med 1 procentenhet under perioden 1997–2006.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Utgifterna under anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* samt under anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning* minskade sammantaget med 15,5 miljarder kronor under perioden 1997–2003. Antalet öppet arbetslösa minskade från 342 000 personer 1997 till 217 000 personer 2003 och beräknas bli 220 000 år 2006. Det genomsnittliga antalet deltagare per månad i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program minskade från 191 000 personer 1997 till 92 000 personer 2003 och beräknas minska till 77 000 år 2006. Justerat för tekniska förändringar beräknas utgiftsområdets andel av de takbegränsade utgifterna minska med 4,5 procentenheter under perioden 1997–2006.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utgifterna beräknas öka från 25,1 miljarder kronor 1997 till nära 43 miljarder kronor 2006, varför utgiftsområdets andel av de takbegränsade utgifterna ökar med 1,1 procentenheter. Flera stora reformer har genomförts under perioden. Bland annat infördes maxtaxa inom barnomsorgen 2002 och en satsning görs på fler lärare och andra specialister i skolan genom ett riktat bidrag till personalförstärkning i skolan under perioden 2000–2006. Från och med 2005 aviseras även en riktad satsning på personalförstärkning i förskolan. Ökningen förklaras vidare av en utbyggd universitets- och högskoleutbildning samt forskning.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utgifterna under anslaget 31:2 *Räntebidrag m.m.* beräknas minska från 20,8 miljarder kronor 1997 till 2,1 miljarder kronor 2006, till följd av tidigare beslutade förändringar av systemet och lägre räntor. Utgifterna under anslaget 21:1 *Bostadsbidrag* minskade under samma period med 2,6 miljarder kronor till 3,6 miljarder kronor 2006. Detta förklaras främst av regeländringar, minskad arbetslöshet samt ökade reallöner. Som andel av de takbegränsade utgifterna beräknas

utgiftsområdet minska med 3,3 procentenheter mellan 1997 och 2006, vilket innebär en nedgång på 75 procent.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner
Justerat för tekniska förändringar ökar utgiftsområdets andel av de takbegränsade utgifterna med 2,6 procentenheter mellan 1997 och 2006. De högre utgifterna beror främst på de förstärkningar av statsbidragen som syftar till att värna kvaliteten i skolan, vården och omsorgen samt att minska behovet av höjd kommunal-skatt.

Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.
Utgifterna under anslaget *Räntor på statsskulden* har sjunkit från drygt 98 miljarder kronor 1997 till 42 miljarder kronor 2003. Den kraftiga utgiftsminskningen beror i huvudsak på lägre räntenivåer och minskad statsskuld. Utgifterna för utgiftsområdet beräknas öka från 42 miljarder kronor 2003 till nära 54 miljarder kronor 2006 på grund av kursvinter/kursförluster, ökande statsskuld samt antagande om stigande räntenivåer.

6.4 Översyn av den statliga försäkringsmodellen

Regeringens bedömning: Följande justeringar bör göras i den statliga försäkringsmodellen för avtalsförsäkringar. Månatliga definitiva premier bör införas från den 1 januari 2005. En översyn av behovet av en åldersutjämning bör göras när det är möjligt att överblicka hur det nya pensionsavtalet PA 03 påverkat premierna. För försäkringsrörelsen bör beräknas en avkastning enligt Riksgäldskontorets inlåningsräntor för myndigheter avseende placeringar på 10 år. Administrationen av systemet bör förenklas och renodlas. Det bör inte införas någon särskild mekanism för utjämning på myndighetsnivå mellan åren. Sistahandsansvaret för pensionskostnader mellan affärsverk och andra myndigheter bör slopas.

Bakgrund

Det nuvarande systemet för finansiering av de statliga avtalsförsäkringarna infördes den 1 januari 1998, prop. 1996/97:1, volym 1, avsnitt

5.6. Systemet regleras i förordningen (1997:908) om premier för statens avtalsförsäkringar och är uppbyggt med preliminära och slutliga premier. Under den relativt korta tid som systemet varit i bruk har det kritiserats för att det försvårar myndigheternas planeringsförutsättningar. Främst gäller kritiken att differensen mellan preliminär och slutlig premie stundtals varit omfattande. En annan allvarlig kritik som framförts är att försäkringsmodellen i sig skulle verka åldersdiskriminerande. Detta är en kritik som också framförts av Riksdagens revisorer i rapporten Statens avtalsförsäkringar (RR 2001/02:11). I budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1 utgiftsområde 2, avsnitt 6.3) uttalade regeringen att nuvarande modell bör ses över för att förbättra myndigheternas planeringsförutsättningar och för att motverka eventuella snedvridningar som nuvarande system kan medföra. I februari 2003 tillsatte regeringen en särskild utredare för att genomföra en översyn av systemet. Utredningen överlämnade i september 2003 sitt betänkande Översyn av Försäkringsmodellen för de statliga avtalsförsäkringarna (SOU 2003:85). En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2003/5167).

Systemet för beräkning och betalning av premierna
I syfte att stärka myndigheternas planeringsförutsättningar bör systemet med preliminära premier tas bort. För att ge ökad stabilitet och förutsägbarhet samt eliminera osäkerheten över framtida premiekostnader bör istället månatliga definitiva premier införas. Premierna beräknas och bestäms efter aktuella månadsvisa inrapporterade uppgifter, varefter definitiva beräkningar av premierna kan ske. Någon avstämning mellan preliminära och slutliga premier behövs då inte.

Åldersutjämning

En översyn av behovet av en åldersutjämning kommer att ske när det kan bedömas hur det nya pensionsavtalet PA 03 påverkat premierna. Riksdagens revisorer har haft farhågor om att myndigheternas vilja att anställa äldre personer och att behålla äldre anställda skulle motverkas, om de skulle betala det verkliga värdet av de äldres tjänstepensioner. Utredningen har därför haft i uppdrag att överväga en utjämning av kostnaderna. Regeringen menar att utredningen visat att PA 03 med sitt inslag av fribrevsteknik och avgiftspremier ger en jämnare premiestructur än tidigare avtal. Även om det är så kostar äldre

arbetstagare betydligt mer i premieavgifter än en yngre. Denna effekt är otillfredsställande då den kan uppfattas som åldersdiskriminerande och därmed stridande mot arbetslinjen. Då PA 03 nyligen har införts finns det anledning att efter en tid åter utvärdera avtalets inverkan på ålders-effekten. För en avvägning mellan principen om den delegerade arbetsgivarpolitiken och arbetslinjen behöver effekten av nuvarande ordning närmare analyseras.

Försäkringsrörelsens avkastning

För försäkringsrörelsen bör beräknas en fiktiv avkastning enligt Riksgäldskontorets inlåningsräntor för myndigheter avseende långsiktiga placeringar på 10 år. I den nuvarande modellen för beräkning av den fiktiva avkastningen räknas försäkringsrörelsens kapital upp med ett index som, för pensionsrörelsen, bygger på en fiktiv värdepappersportfölj bestående av 60 procent räntebärande värdepapper, 20 procent svenska och 20 procent utländska aktier. Regeringen bedömer att den nuvarande avkastningsmodellen med dess koppling till aktiemarknaden har medfört så stora variationer i den beräknade avkastningen att det inte varit möjligt att upprätthålla en målsättning om stabila premier. Följden har blivit stora fluktuationer på de premier som skall betalas. Ett sätt att komma tillrätta med instabiliteten i den nuvarande modellen är att knyta avkastningen i systemet till någon mer stabil ränta. En relevant ränta för långsiktigt placerade pensionsmedel kan vara en statsobligation med lång löptid, i detta fall 10 år. En omläggning av beräkningen skulle medföra att avkastningen blev jämnare och mer förutsägbar vilket skulle öka möjligheten för jämna premienivåer med bättre planeringsförutsättningar för myndigheterna som följd. Visserligen kan det antas att premierna över tiden blir något högre, men mot detta förhållande står de för myndigheterna positiva effekterna att avkastningen kommer att bli stabilare och jämnare över åren. Med en ränta som är långsiktig och stabil kan stabilare premierabatter lämnas och premierna blir därmed jämnare över åren. Om den avkastning som beräknas enligt den nuvarande modellen är högre än statens upplåningskostnad, leder detta till att myndigheterna får premierabatter utan att staten som helhet får någon motsvarande avkastning.

Andra åtgärder med anledning av utredningens betänkande

Administrationen av det statliga avtalspensions-systemet bör renodlas och organisationen kring detta förenklas. Regeringen bereder organisationsfrågan vidare. Vid en jämförelse av de slutliga premierna mellan två år på en och samma myndighet, har i vissa fall betydande variationer konstaterats. Det beror delvis på den s.k. livräntetekniken i det tidigare avtalet för den statliga sektorn, PA-91 (livräntetekniken innebar att en premieökning för en eventuell löneökning togs ut som en engångspremie, inbetalningen bekostade hela ökningen av pensionsrätten från det att personen började tjäna in pensionsrätt i systemet till det att personen går i pension). Det nya avtalet PA 03, med dess fribrevsteknik (enligt fribrevstekniken betalas premierna löpande framåt i tiden, vilket innebär att premieökningen för en eventuell löneökning slås ut över alla år fram till pensionsavgång) och förslaget om en förändrad beräkning av avkastningen samt övergången till månadsvisa definitiva premier kommer att stabilisera premienivån. Det innebär att någon särskild mekanism för utjämning på myndighetsnivå mellan åren inte behöver införas.

Sistahandsansvaret för pensionskostnader mellan affärsverk och myndigheter slopas. Sistahandsansvaret innebär att ett affärsverk betalar hela den statliga tjänstepensionen för den vars sista anställning var hos affärsverket. Detta gäller även om denne tidigare har varit anställd i ett annat affärsverk eller i en annan myndighet. Regeringen bedömer att de förslag som förs fram i betänkandet medför begränsade kostnadseffekter för utveckling av inrapporteringsrutiner och hantering av lönesystem samt oförändrade effekter för statsbudgeten.

6.5 Utgiftsområde 1–27 samt Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
7 505	7 936	7 472	7 829	8 246

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Demokrati samt delar av politikområdena Mediepolitik och Samepolitik. I utgiftsområdet ingår även anslagen *Kungliga hov- och slottsstaten, Riksdagens ledamöter och partier m.m., Riksdagens förvaltningskostnader, Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen, Regeringskansliet m.m., Stöd till politiska partier* samt *Expertgruppen för EU-frågor*.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 7,9 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 15 miljoner kronor. Det förklaras bl.a. av den av riksdagsstyrelsen föreslagna reformen om ökat antal politiska sekreterare i riksdagen, vilket beräknas öka utgifterna med 88 miljoner kronor.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med ca 25 miljoner kronor till följd av en förstärkning av stödet till politiska partier.

Slutligen minskas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med 134 miljoner kronor.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
8 957	9 200	9 259	9 299	9 557

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Effektiv statsförvaltning samt Finansiella system och tillsyn.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 9,2 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräk-

nade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 145 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av volymförändringar och nya antaganden om den makroekonomiska utvecklingen.

Därutöver minskas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 13 miljoner kronor.

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
8 284	8 578	8 536	8 686	8 809

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Skatt, tull och exekution.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 8,6 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 74 miljoner kronor.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
25 513	26 632	26 048	26 606	27 076

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Rättsväsendet.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 26,4 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 räknas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 upp med ca 177 miljoner kronor mindre till följd av ny pris- och löneomräkning.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
1 115	1 257	1 281	1 261	1 264

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Utrikes- och säkerhetspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 1,3 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 7 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av att utgiftsområdet beräknas öka till följd av förstärkta insatser för att motverka trafficking, drog- och vapenhandel och annan internationell brottslighet samt till följd av ökade utgifter för att främja det gränsregionala samarbetet i Norden.

Därutöver minskas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 3 miljoner kronor.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
45 129	44 331	45 343	44 399	45 317

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Totalförsvar samt Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 44,3 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 991 miljoner kronor.

Försvarsbeslutet hösten 2004 kan komma att innebära att de beräknade ramarna justeras i samband med budgetpropositionen för 2005.

Med anledning av att viss verksamhet föreslås överföras från utgiftsområde 22 till utgiftsområde 6 kommer den beräknade ramen för utgiftsområdet att öka (se avsnitt 6.6).

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
15 912	19 857	20 496	21 915	22 869

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Internationellt utvecklingssamarbete.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 19,9 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med 1 077 miljoner kronor. Det förklaras bl.a. av ökade utgifter för nya antaganden om den makroekonomiska utvecklingen med 484 miljoner kronor och av att utgiftsområdet ökas med 590 miljoner kronor till följd av en ökning av biståndsramen.

Slutligen ökas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med 3 miljoner kronor.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
7 724	7 045	7 317	6 710	6 342

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Migrationspolitik, Integrationspolitik, Storstadspolitik och Minoritetspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 7,0 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 282 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av minskade utgifter med 268 miljoner kronor till följd av minskat antal i kommunerna mottagna flyktingar.

Därutöver minskas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 12 miljoner kronor.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
34 068	37 683	38 070	38 730	40 246

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Hälsö- och sjukvårdspolitik, Folkhälsopolitik, Barnpolitik, Handikappolitik, Äldrepolitik, Socialtjänstpolitik och Forskningspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 37,7 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 585 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av att utgifterna för högkostnadsskyddet för äldre inom tandvården beräknas minska. Detta är ett resultat av att tiden från inkommen förhandsprövning till utgift antas bli kortare, vilket leder till en tidigareläggning av utgifterna till 2004 och därmed lägre utgifter 2005. Antalet inkomna ärenden antas dessutom bli lägre.

Vidare föreslås bilstödet för handikappade tillföras 22 miljoner kronor på tilläggsbudget 2004. Från 2005 beräknas anslaget öka med ytterligare 38 miljoner kronor.

Slutligen minskas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med 21 miljoner kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
121 464	123 964	120 103	127 001	130 558

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ersättning vid arbetsförmåga.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 124,0 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med 2 711 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av att antalet sjukskrivna beräknas minska.

I beräkningen ingår åtgärder som innebär att utgifterna ökar med 2 372 miljoner kronor. Dels ingår en återgång till 14 dagars sjuklöneperiod, dels ingår en återgång till en sjukpenning som motsvarar 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Med anledning av att viss verksamhet föreslås överföras från utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom till utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp kommer den beräknade ramen för utgiftsområdet att öka (se avsnitt 6.6).

Slutligen minskas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med 84 miljoner kronor.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
51 954	50 656	51 082	49 623	48 523

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ekonomisk äldrepolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 50,7 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 231 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av volymförändringar och nya antaganden om den makroekonomiska utvecklingen.

Med anledning av att viss verksamhet föreslås överföras från utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom till utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp kommer den beräknade ramen för utgiftsområdet att minska (se avsnitt 6.6).

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
52 223	53 852	54 107	55 777	57 454

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ekonomisk familjepolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 53,9 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 60 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av volymförändringar och nya antaganden om den makroekonomiska utvecklingen.

Vidare beräknas utgiftsområdet ökas med 200 miljoner kronor 2006 till följd av förändringar av underhållsstödet.

Slutligen ökas beräknade anslagsmedel 2006 med 150 miljoner kronor till följd av en förstärkt satsning på barn i ekonomiskt utsatta familjer.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
64 228	69 355	69 095	66 947	63 226

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Arbetsmarknad.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 62,0 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 8 690 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av ökade utgifter för arbetslöshetsersättning till följd av nya antaganden om den makroekonomiska utvecklingen, vilka inkluderar utgifter för införande av friår i hela landet.

Slutligen minskas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med 52 miljoner kronor.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
1 128	1 135	1 083	1 193	1 210

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Arbetslivspolitik och Jämställdhetspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 1,1 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet från 2005 med ca 32 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av att utgiftsområdet beräknas öka med 50 miljoner kronor till följd av genomförandet av försök med arbetstidsförkortning.

Slutligen minskas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 12 miljoner kronor.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
19 863	21 922	20 741	21 249	22 019

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar delar av politikområdet Utbildningspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 21,9 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 545 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av nya antaganden om den makroekonomiska utvecklingen.

Vidare minskas beräknade utgifter till följd av minskade studerandevolymer, främst inom vuxenutbildningen, och tidigare överskattningar av avskrivningskostnaderna.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med ca 205 miljoner kronor 2005 till följd av en tidsbegränsad utbildningssatsning där sammanlagt 6 000 personer inom verksamhet finansierad av kommuner och landsting bereds möjlighet att studera inom kommunal vuxenutbildning och högskola.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 450 miljoner kronor från och med 2006 till följd av ett barntillägg för studerande.

Utgiftsområde 16

Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
42 046	43 965	42 087	43 769	42 856

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Utbildningspolitik och Forskningspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 44,0 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 2 119 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av att det riktade bidraget till personalförstärkning i skola och fritidshem beräknas minska med 3 000 miljoner kronor 2005 och 1 000 miljoner kronor 2006.

Vidare ökas beräknade utgifter med 1 000 miljoner kronor 2005 och 2 000 miljoner kronor 2006 till följd av ett riktat statsbidrag till kommunerna för att anställa 6 000 fler i förskolan (se avsnitt 4.3).

Utgiftsområdet beräknas vidare öka med ca 130 miljoner kronor 2005 till följd av en tidsbegränsad utbildningssatsning där sammanlagt 6 000 personer inom verksamhet finansierad av kommuner och landsting bereds möjlighet att studera inom kommunal vuxenutbildning och högskola.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 125 miljoner kronor 2005 och ytterligare 125 miljoner kronor 2006 till följd av att den interkommunala ersättningen för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar avvecklas.

Slutligen minskas beräknade anslagsmedel 2005 till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 370 miljoner kronor.

Utgiftsområde 17

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
8 352	8 662	8 680	8 901	9 096

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Kulturpolitik, Ungdomspolitik och folkrörelsepolitik samt delar av politikområdena Mediepolitik,

Finansiella system och tillsyn, Utbildningspolitik och Forskningspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 8,7 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 56 miljoner kronor.

Utgiftsområde 18

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
8 805	8 799	8 624	9 109	9 531

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Bostadspolitik och Regional samhällsorganisation samt delar av politikområdena Ekonomisk familjepolitik och Miljöpolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 8,8 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 32 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av nya antaganden om den makroekonomiska utvecklingen. Vidare ökas utgifterna till följd av volymförändringar.

Därutöver beräknas utgiftsområdet öka med 200 miljoner kronor 2006 till följd av förändringar av bostadsbidraget.

Slutligen minskas beräknade anslagsmedel 2005 till följd av ny pris- och löneomräkning med 29 miljoner kronor.

Utgiftsområde 19

Regional utveckling

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
3 851	3 106	3 284	2 957	2 957

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Regional utvecklingspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 3,1 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 är beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 i princip oförändrade.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
2 754	3 771	3 311	4 022	4 342

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Miljöpolitik och del av politikområdet Forskningspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 3,8 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 335 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av ökade satsningar på åtgärder för biologisk mångfald med 300 miljoner kronor 2005 och 500 miljoner kronor 2006.

Vidare ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet till följd av satsningar på stöd till klimatinvesteringar med 50 miljoner kronor 2005 och 150 miljoner kronor 2006.

Slutligen minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet från 2005 till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 15 miljoner kronor.

Utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
1 906	1 663	1 745	455	458

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Energi- politik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 1,7 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 5 miljoner kronor.

Regeringen avser att återkomma beträffande den fortsatta finansieringen av energipolitiken.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
24 851	28 535	29 242	31 839	32 359

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Transportpolitik samt IT, elektronisk kommunikation och post.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 28,5 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 2 133 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av att utgifterna för järnvägsinvesteringar beräknas öka med 2 500 miljoner kronor.

Vidare minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet till följd av ny pris- och löneomräkning med 367 miljoner kronor.

Med anledning av att viss verksamhet föreslås överföras från utgiftsområde 22 till utgiftsområde 6 kommer den beräknade ramen för utgiftsområdet att minska (avsnitt 6.6).

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
9 615	14 289	12 239	14 539	14 877

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Skogspolitik, Djurpolitik, Livsmedelspolitik, Landsbygdspolitik samt delar av politikområdena Forskningspolitik, Utbildningspolitik och Samepolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 14,3 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 72 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av ökade satsningar med 100 miljoner

kronor på bl.a. biotopskydd i skogsbruket, framtagande av djurskyddsregister och småskalig livsmedelsförädling.

Vidare minskas beräknade anslagsmedel till följd av ny pris- och löneomräkning med ca 28 miljoner kronor.

Slutligen ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet med 400 miljoner kronor för 2006 till följd av ökade EU-bidrag till jordbruket.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
3 330	3 492	3 108	3 639	3 662

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Näringspolitik, Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, Konsumentpolitik samt delar av politikområdet Forskningspolitik.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 3,5 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 12 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av att beräknade utgifter ökas med 34 miljoner kronor till följd av en förlängning dels av satsningen på lokala kooperativa utvecklingscentra (LKU), dels av stödet till kvinnors och invandrares företagande.

Därutöver minskas beräknade anslagsmedel till följd av en ny pris- och löneomräkning med 22 miljoner kronor.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
72 400	71 106	71 106	84 007	88 717

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Allmänna bidrag till kommuner.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 73,7 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 ökas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 4 575 miljoner kronor.

För att mildra omfördelningseffekterna vid införandet av det nya inkomstutjämnningssystemet för kommuner och landsting beräknas utgiftsområdet öka med 1 300 miljoner kronor.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med ytterligare 1 700 miljoner kronor. Regeringen avser att återkomma till hur dessa medel skall användas i budgetpropositionen för 2005.

Utgiftsområdet beräknas dessutom öka med 3 000 miljoner kronor fr.o.m. 2005 och med ytterligare 1 000 miljoner kronor fr.o.m. 2006 till följd av att personalförstärkningsmedel inkluderas i det generella statbidraget.

Vidare beräknas utgiftsområdet minska med 125 miljoner kronor 2005 och ytterligare 125 miljoner 2006 till följd av att den interkommunala ersättningen för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar avvecklas.

Utgiftsområdet beräknas öka med ytterligare 3 000 miljoner kronor till följd av ökat statsbidrag till kommuner och landsting.

Med anledning av pensionsreformen m.m. har regeringen tidigare aviserat (prop. 2003/04:1) att en slutreglering skall ske under 2004. Slutregleringen motsvarar en permanent minskning med 1 300 miljoner kronor fr.o.m. 2003. Detta innebär att utgiftsområdet beräknas minska med 2 600 miljoner kronor 2004, vilket avser regleringen för 2003 och 2004.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004	Prognos 2004	Beräknat 2005	2006
42 173	47 684	51 950	41 350	53 650

Utgiftsområdet omfattar utgifter för räntor på statsskulden, oförutsedda utgifter samt Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Utgiftsområdet omfattas inte av utgiftstaket för staten.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 47,7 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade utgifter för utgiftsområdet för 2005 med

ca 7 420 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av valutakursvinster.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Miljoner kronor

Utfall 2003	Anslag 2004	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
18 322	24 472	27 168	25 077	25 179

Utgiftsområdet avser Sveriges avgift till Europeiska gemenskapens budget.

För 2004 uppgår utgiftsramen enligt statsbudgeten till ca 24,5 miljarder kronor.

I jämförelse med den beräknade ramen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade anslagsmedel för utgiftsområdet för 2005 med ca 905 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av nya antaganden om utvecklingen av EU-budgetens utgifter.

Beräkningen av resursbehovet kommer att revideras i budgetpropositionen för 2005 på grundval av kommissionens förslag avseende EU-budgeten för 2005.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Miljoner kronor

Utfall 2003	Beräknat 2004	Prognos 2004	Beräknat	
			2005	2006
157 780	165 619	165 310	170 028	179 649

Området omfattar ålderspension i form av tilläggs pension, inkomstpension, premiepension samt administrationskostnader.

För 2004 uppgår utgifterna enligt budgetpropositionen för 2004 till ca 165,6 miljarder kronor.

I jämförelse med beräkningen i budgetpropositionen för 2004 minskas beräknade utgifter för 2005 med ca 1 344 miljoner kronor. Det förklaras till största delen av sänkt antagande om inkomstindex och prisbasbelopp.

Vidare ökas de beräknade utgifterna till följd av ökade administrationskostnader med ca 213 miljoner kronor.

6.6 Byte av vissa verksamheters utgiftsområdestillhörighet

Regeringens förslag: De ändamål och verksamheter som finansieras med anslaget 37:6 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet* överförs till utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet. De ändamål och verksamheter som avser bostadstillägg för pensionärer som betalas till personer med sjukersättning eller aktivitetsersättning som finansieras med anslaget 20:3 *Bostadstillägg till pensionärer* överförs till utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen strävar efter att verksamheter som tillhör ett visst politikområde också skall tillhöra ett och samma utgiftsområde. Nödvändiga förändringar genomförs stegvis. I syfte att ytterligare anpassa indelningen i politikområden till riksdagens arbetsformer anser regeringen att de ändamål och verksamheter som finansieras med anslaget 37:6 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet* bör överföras till utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet och att de ändamål och verksamheter som avser bostadstillägg för pensionärer som betalas till personer med sjukersättning eller aktivitetsersättning som finansieras med anslaget 20:3 *Bostadstillägg till pensionärer* bör överföras till utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Denna indelning bör tillämpas från och med budgetpropositionen för 2005. I de preliminära utgiftsramarna för 2005–2007 som ingår i denna proposition har de föreslagna förändringarna inte beaktats.

Tabell 6.10 Konsekvenser för ramar för berörda utgiftsområden

Miljoner kronor	2005
UO 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	270
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	3 600
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	- 3 600
UO 22 Kommunikationer	-270
Netto	0

6.7 Omstrukturering av riktade statsbidrag till generella statsbidrag

Regeringens bedömning: Anslaget 25:10 *Bidrag till personalförstärkning i skola och fritidshem* bör minskas med 3 000 miljoner kronor 2005 och ytterligare 1 000 miljoner kronor 2006. Anslaget 48:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting* bör ökas med 3 000 miljoner kronor 2005 och ytterligare 1 000 miljoner kronor 2006. De ytterligare medel som tidigare aviserats för personalförstärkning i skola och fritidshem om sammanlagt 2 000 miljoner kronor bör finnas kvar som ett särskilt statsbidrag i ytterligare två läsår och fördelas med 1 000 miljoner kronor läsåret 2004/2005 och ytterligare 1 000 miljoner kronor läsåret 2005/2006.

Skälen för regeringens bedömning: Det särskilda statsbidraget till personalförstärkning i skola och fritidshem har uppvisat mycket positiva resultat. Skolverkets uppföljning av läsåret 2002/2003 visar att redan efter andra årets utbetalning har 8 500 fler heltidstjänster tillkommit inom skola och fritidshem jämfört med läsåret 2000/2001 då satsningen startade.

Den riktade satsningen bör fortsätta i ytterligare två år. Därmed ges kommunerna förutsättningar att genomföra personalförstärkning om ytterligare ca 6 000 personer i förhållande till läsåret 2003/2004. Den femåriga satsningen kan därmed fullföljas så att målet om 15 000 nya tjänster i skola och fritidshem kan nås.

Från och med 2006 läggs ytterligare 1 000 miljoner kronor in i det generella statsbidraget till kommunerna och 2007 läggs den sista miljarden in i det generella statsbidraget till kommunerna.